

Memo Auditteam Voetbal en Veiligheid

Van: Auditteam Voetbal en Veiligheid Datum: 19 januari 2024
Aan: Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid Status: Openbaar
Cc:
Onderwerp: Position paper ten aanzien van voetbalgeweld

Inleiding

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid (hierna: Auditteam) is een onafhankelijk adviesorgaan ingesteld door de minister van Justitie en Veiligheid. Het Auditteam bestaat uit (oud-)bestuurders van gemeenten, politie, veiligheidsregio's en clubs.

Het huidige Auditteam bestaat uit:

- Michel Bezuijen (voorzitter) (Burgemeester Zoetermeer)
- Lieke Sievers (lid) (Burgemeester Edam-Volendam)
- Alwin Dam (lid) (Officier van Justitie)
- Justin Goetzee (lid) (oud-bestuurder betaald voetbalclub)
- Johan van Kastel (lid) (oud-directeur Veiligheidsregio)
- Ad Heil (lid) (oud-Politiechef)

Het Auditteam wordt in hun werkzaamheden ondersteund door adviesbureau Berenschot (projectleider Vincent van der Vlies).

Typen onderzoeken

Het Auditteam is in 2003 in het leven geroepen bij Ministerieel Besluit. Het Auditteam onderzoekt fenomenen in het (betaald) voetbal die de veiligheid beïnvloeden. Denk hierbij aan vuurwerk, weerbaarheid van voetbalorganisaties tegen ondermijning, de persoonsgerichte aanpak en de invloed van corona op het betaald voetbal. Daarnaast voert het Auditteam regelmatig incidentonderzoeken uit. Ook worden betaald voetbal clubs regelmatig bezocht voor een audit. In de afgelopen jaren heeft het Auditteam alle betaald voetbal organisaties (BVO's) onderzocht door middel van audits (de zogeheten nul- en eenmetingen). Er zijn inmiddels 21 BVO's ook voor een tweemeting onderzocht. Daarnaast zijn de afgelopen (groot) zeven jaar ook meer dan 30 verschillende onderzoeken en evaluaties uitgevoerd¹.

Algemeen beeld van voetbalveiligheid

In het betaald voetbal hebben we de afgelopen seizoenen te maken gehad met een vast patroon aan incidenten. Het aantal incidenten varieert van jaar tot jaar, maar kent met uitzondering van het eerste jaar na corona geen noemenswaardige uitschieters². Een opvallende trend is dat er

¹ Recente publicaties kunt u [hier](#) vinden. De tweemetingen kunt u [hier](#) vinden.

² Meer informatie hierover kunt u nalezen in [dit rapport](#).

weliswaar niet per se meer incidenten zijn geweest, maar dat er een aantal heftige(re) incidenten in korte tijd heeft plaatsgevonden waardoor de algehele onrust rondom voetbalwedstrijden is toegenomen. Overigens lijken de typen incidenten niet te variëren: er komen geen andere typen incidenten in onderzoeken naar voren die niet in eerdere seizoenen ook te zien waren.

Tegelijkertijd is er een duidelijke trend in het aantal incidentonderzoeken dat het Auditteam doet. In de jaren 2010-2016 zijn vijf incidentonderzoeken uitgevoerd, terwijl van 2017-2023 er tien incidentonderzoeken zijn uitgevoerd (of gestart). Daarnaast zijn twee uitgebreide evaluaties uitgevoerd om te toetsen in hoeverre incidenten representatief zijn met voorgaande seizoenen. Hieruit blijkt wat het Auditteam betreft dat er steeds meer behoefte is aan onafhankelijk incidentonderzoek en dat veiligheid in de voetbalstadions geen gegeven is. Het gaat dan niet alleen om vandalisme en geweld, maar ook om fysieke veiligheid. In een recente evaluatie naar incidenten rond de bekerwedstrijd Feyenoord – Ajax, hebben wij bijvoorbeeld nadrukkelijk geconstateerd dat de ernst van fakkels en vuurwerk in combinatie met overvolle vakken en trappen en een groot spandoek niet gezien werd. Hetzelfde gold voor incidenten rond de wedstrijd Willem II tegen FC Den Bosch.

Het Auditteam werkt naast BVO's ook samen met andere betrokken organisaties (gemeenten, politie, OM en KNVB) en zien wij hen worstelen met fenomenen zoals het uitbannen van vuurwerk, het werken met stewardorganisaties en de achterban (met name de zogeheten nieuwe aanwas). Vuurwerk is ingewikkeld, omdat het voor een aanzienlijk deel van supporters en clubs sfeer verhogend werkt, maar tegelijkertijd wettelijk verboden is. In de praktijk levert dit gevaren op, maar blijkt het ook niet tot nauwelijks mogelijk uit de stadions te verbannen, omdat er in de praktijk altijd manieren zijn om het binnengesmokkeld te krijgen. De stewardorganisaties bestaan over het algemeen uit vrijwilligers die hard hun best doen om een bijdrage te leveren aan veiligheid en hospitality. Tegelijkertijd ervaren zij druk en dreigingen uit harde kernen. Tot slot is een fenomeen waar organisaties mee worstelen de zogeheten nieuwe aanwas van supporters die in de coronaperiode is opgestaan. Deze bestaat veelal uit jongere, overlastgevende supporters (tot ongeveer 25 jaar oud), die 'de macht' over zou nemen in de stadions. Deze groep wordt gekenmerkt door een verharde cultuur, waarin problematiek als drugsgebruik en een bereidheid tot buitensporig geweld veel voorkomt.

Maar, in de media gaat het vaak over wat er fout gaat in het betaald voetbal en vrijwel niet wat er goed gaat. Incidenten worden vaak uitvergroot en deze aandacht zorgt ervoor dat voetbalveiligheid steeds vaker onderwerp van gesprek is, wat weer invloed heeft op de publieke opinie. Geluiden dat er clubs zijn die groepen uitsupporters van risicovolle clubs met eigen vervoer naar het stadion laten komen, halen vaak de media niet. Ook blijkt uit onze benchmark onderzoeken dat er verbeteringen te zien waren in de jaren voor corona rond het programma Toegankelijk, Gastvrij en Veilig Voetbal³ en is eerder geconstateerd dat er voldoende instrumenten zijn om op te treden tegen kwaadwillende supporters. Geluiden van wat er goed gaat zijn dus veel minder duidelijk hoorbaar.

Conclusie

In de afgelopen jaren zijn niet per se meer of ander type incidenten geweest dan voorheen, hoewel wij wel zien dat onze hulp steeds vaker wordt ingeroepen voor incidentonderzoeken. Daarnaast zien wij dat er in korte tijd een aantal heftige incidenten is geweest die veel media-aandacht hebben gekregen. Kortom, ondanks dat er ook zaken ten goede gaan, blijven er meer dan voldoende punten van zorg over. Onafhankelijk en kritisch incident- en fenomeenonderzoek zal de komende jaren dan ook zeker nodig blijven.

³ [Hier](#) kunt u de bevindingen van de drie gecombineerde benchmarks vinden.